

Asia: HE 47/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain, jätelain kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua eduskunnan talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä koskien lakimuutoksia, jotka liittyvät direktiiviin, jolla vahvistetaan kuluttajansuojaa vihreässä siirtymässä. Pidämme direktiiviä ja sen pohjalta esitettyjä kansallisia lakimuutoksia koskien markkinointiväittämien sääntelyä ja korjauspalveluiden edistämistä pääosin tärkeinä ja kannatettavina.

Vaikka direktiivin edellyttämät muutokset ovat täysharmonisoitavia eikä kansallista liikkumavaraa ole, haluamme esittää alla muutamia näkökulmia toimeenpanossa huomioitavista seikoista ja tulevasta sääntelytarpeesta.

Yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia koskevien väittämien sääntely jää puutteelliseksi

On tärkeää, että niin sanottuja kestävyysmerkintöjä voi käyttää jatkossa vain silloin, kun ne perustuvat kolmannen osapuolen sertifiointiin, ja että tämä koskee ympäristövaikutusten lisäksi myös ”yhteiskuntaan liittyvät ominaisuudet”.

Samoin on kannatettavaa, että ”yhteiskuntaan liittyvät ominaisuudet” mainitaan erikseen myös sellaisina seikkoina, joista ei saa antaa markkinoinnissa harhaanjohtavaa tietoa ja joihin liittyvien vertailutietojen on oltava avoimesti perusteltuja.

Sen sijaan pidämme puutteellisena, että päivitettävään valtioneuvoston asetukseen¹ kirjattavat tarkemmat vaatimukset koskevat ainoastaan ympäristöväittämiä. Siinä missä tarkemmin perustelematon yleinen ja epämääräinen ympäristöväittämä (kuten ”ympäristöystävällinen”) olisi jatkossa asetuksen listan kohdan 29 mukaan yksiselitteisesti kielletty, vastaava epämääräinen väite yhteiskunnallisista vaikutuksista (esimerkiksi ”sosiaalisesti vastuullinen”) jätetään kuluttajansuojalain ja edellämainitun asetuksen muiden kohtien perusteella tulkittavaksi. Suomen tulisi pyrkiä vaikuttamaan EU-lainsäädäntöön siten, että ympäristöä ja yhteiskuntaan liittyviä ominaisuuksia säädeltäisiin johdonmukaisella tavalla.

¹ Valtioneuvoston asetus kuluttajien kannalta sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteissa

Ympäristöväittämien sääntely ottaa harppauksen eteenpäin, mutta menee liian pitkälle hiilineutraaliusväittämien kohdalla

Vihreän siirtymän kuluttajansuojadirektiivistä tuleva vaatimus siitä, että ympäristöväittämät eivät saa olla yleisiä vaan niiden tulee olla täsmällisiä ja perusteltuja, on erittäin kannatettava, sillä se puuttuu haitallisiin ja valitettavan yleisiin markkinointikäytäntöihin. Muun muassa Euroopan komission selvityksessä on havaittu, että yli puolet (53 %) markkinoilla olevista viherväittämistä on epämääräisiä, harhaanjohtavia tai kokonaan perusteettomia². Myös se, että kestävyysmerkintöjen tulee perustua kolmannen osapuolen läpinäkyvään sertifiointiin, on merkittävä parannus nykytilaan, jossa markkinointitarkoituksessa on myös Suomessa käytetty yritysten itsekeksimiä merkintöjä³.

Emme kuitenkaan pidä perusteltuna direktiivissä tehtyä linjausta siitä, että niin sanottuun päästökompensointin perustuva tuotetason ympäristöväittäminen esimerkiksi ”hiilineutraaliudesta” määritellään kategorisesti epäsopivaksi ja siten kielletyksi kaupalliseksi menettelyksi. Mahdollisuus käyttää tuotteesta vakiintunutta ja tunnettua hiilineutraali-termiä on ollut kannustin yrityksille kantaa vastuuta aiheutetuista päästöistä ja rahoittaa ilmastohankkeita. On hyvä, että esityksessä todetaan, että hiilineutraaliudesta kertovien merkintöjen kieltäminen voi tällä tavalla aiheuttaa tahattomia negatiivisia vaikutuksia ympäristöön ja ilmastoon.

Direktiivin valmistelussa olisi pitänyt huomioida ISO-standardi 14068, joka näkemyksemme mukaan määrittelee selkeät ja riittävät kriteerit tuotteen hiilineutraaliksi kutsumiselle silloin, kun väittämien oikeuttamiseen on hyödynnetty hiilimarkkinoita. Kyseisen ISO-standardin mukainen väittäminen hiilineutraaliudesta tulisi pitää mahdollisena esimerkiksi kolmannen osapuolen sertifioimissa kestävyysmerkinnöissä.

Suomen tulisi varmistaa komissiolta, ettei neutraaliusväittämien kiellon tulkita koskevan sellaisia kestävyysmerkintöjä, joiden kriteereihin kuuluu tuotepäästöjen hyvittäminen. Eli kestävyysmerkinnän, joka ei itsessään muodosta tai sisällä kiellettyä väittämää, tulisi voida edellyttää kriteereissään myös tuotteen elinkaaripäästöjen hyvittämistä (ns. hiilineutraaliutta).

Ympäristöväittämien sääntelyä oli määrä jatkaa ja tarkentaa vihreät väittämät -direktiivillä, jossa oli määrä määritellä tarkemmin, miten ympäristöväittämät tulisi perustella. Direktiivistä ei kuitenkaan ole toistaiseksi saavutettu yksimielisyyttä pitkiksi venyneissä trilogineuvotteluissa.

Jos ympäristöväittämien perustelemisesta ei saada aikaan tarkentavaa EU-tason lainsäädäntöä, tulee Suomen edistää aktiivisesti esimerkiksi kansallisten viranomaisten

² Euroopan komissio. (n.d.). Green claims. Verkkosivu haettu 30.4.2026 osoitteesta: https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy-topics/green-claims_en

³ Suomessa esiintyneistä haasteista ks. esimerkiksi Finnwatch. (2024). Jalanjälkiä ilmassa. Raportti. <https://finnwatch.org/fi/julkaisut/jalanjaelkie-ilmassa>

yhteistyötä, jotta jäsenmaiden toimeenpanokäytännöistä saadaan yhteneväisiä. Esimerkiksi samoja pakkauksia ja merkintöjä tulisi voida käyttää useissa EU:n jäsenmaissa.

Huomautamme jälleen, että hätiköity "sääntelyn purkaminen", jota parhaillaan EU:ssa harjoitetaan, voi johtaa jopa yritysten hallinnollisen taakan lisääntymiseen ja sääntelyn alkuperäisten tavoitteiden vesittymiseen.

Korjaamispalveluiden edistämisestä

Niin sanottuun korjaamisdirektiiviin liittyvä uusi velvollisuus tarjota korjauspalveluita myös silloin, kun kyseessä ei ole myyjän tai valmistajan vastuulla oleva vika, on tärkeä askel kohti kestävämpää ja kiertotaloutta edistävää yritystoimintaa. Pidemmällä aikavälillä olisi syytä edistää EU-tasolla sitä, että korjausdirektiivi kattaisi nykyistä kattavamman tuotevalikoiman. Direktiivi kattaa nykyisellään vain erilaisia laitteita, mutta vastaava korjauspalveluiden saatavuuden edistäminen voisi olla yksi keino myös esimerkiksi vaatteiden ylikulutuksen hillitsemiseksi. Eduskunta voisi esittää, että hallituksen tulee ottaa tällainen EU-vaikuttamisen tavoite osaksi niitä toimia, joita eduskunta edellytti valmisteltavan päättäessään krääsätaloutta koskeneen kansalaisaloitteen käsittelyn⁴.

Kansallisesti tulisi pyrkiä varmistamaan esimerkiksi riittävällä tiedottamisella tai erillisellä kampanjalla, että korjauspalveluiden tarjoamista koskeva uusi velvoite saatetaan mahdollisimman tehokkaasti kansalaisten tietoon, jotta tavaroiden korjaamiseen liittyvä kulutuskäyttäytyminen vahvistuu mahdollisimman nopeasti.

⁴ Eduskunta. (23.4.2026). Eduskunta edellyttää hallitukselta tiukempia toimia krääsätaloutta vastaan. Tiedote.
<https://www.parliament.fi/tiedotteet/eduskunta-edellyttaa-hallitukselta-tiukempia-toimia-kraasataloutta-vastaan>